

**Morski Instytut Rybacki w Gdyni
Zakład Ekonomiki Rybackiej**

MORSKA GOSPODARKA RYBNA W 2009 R.

Gdynia, czerwiec 2010

**Morski Instytut Rybacki w Gdyni
Zakład Ekonomiki Rybackiej**

MORSKA GOSPODARKA RYBNA W 2009 R.

Wykonano w ramach tematu E-235

Opracował zespół w składzie:

Stanisław Szostak - rozdz. I, tab. 9-13

Marcin Rakowski - tab. 1-5, rysunki

Teresa Budny - tab. 6-8, rysunki

Gdynia, czerwiec 2010

SPIS TREŚCI

I. WYNIKI GOSPODARKI RYBNEJ W 2009 R.	1
1. Flota rybacka	3
2. Połowy	5
3. Przetwórstwo.....	7
4. Handel zagraniczny	9
5. Rynek	11
6. Zatrudnienie	12
II. TABELE I RYSUNKI	
1. Flota rybacka w latach 2007 - 2009	15
2. Flota bałtycka według klas długości jednostek w latach 2007 - 2009.....	16
3. Wiek floty bałtyckiej w 2009 r. według klas długości.....	17
4. Liczba, pojemność i moc floty kutrowej według portów rejestracji w latach 2007 - 2009	18
5. Liczba, pojemność i moc floty łodziowej według portów rejestracji w latach 2007 - 2009	19
6. Połowy według obszarów morskich oraz ważniejszych gatunków ryb i innych organizmów morskich w latach 2007 - 2009	21
7. Połowy na Bałtyku według podobszarów ICES i gatunków z podziałem na kutry i łodzie w 2009 r.....	23
8. Połowy łodziowe na zalewach według gatunków ryb w 2009 r.....	24
9. Wielkość i struktura produkcji przetwórstwa rybnego według grup wyrobów w zakładach przetwórczych zatrudniających 50 i więcej osób w latach 2007 – 2009.....	25
10. Import ryb i przetworów rybnych według grup towarowych i głównych gatunków w latach 2008 - 2009	27
11. Eksport ryb i przetworów rybnych według grup towarowych i głównych gatunków w latach 2008 - 2009	27
12. Przeciętna liczba zatrudnionych w gospodarce rybnej w latach 2008 - 2009.....	28
13. Przeciętna liczba zatrudnionych rybaków w latach 2008 - 2009.....	28

I. WYNIKI GOSPODARKI RYBNEJ W 2009 R.

W 2009 r., podobnie jak w latach poprzednich, główna uwaga skupiała się na połowach dorszy na Bałtyku. Tym razem można jednak mówić o problemie z umiarkowanym optymizmem. Po pierwsze, Rada Ministrów UE uznała, że poprawił się stan wschodniego stada dorszy, co pozwoliło podjąć jej decyzję o zwiększeniu limitu połowowego TAC o 15%. Polska musiała jednak zwrócić ratę przełowienia z 2007 r. w wysokości 2 400 ton. Po drugie, aby zapobiec przekraczaniu przez rybaków kwot połowowych dorszy, określona została w kraju nowa polityka w odniesieniu do rybołówstwa dorszowego, wprowadzająca od 2009 r. nowy sposób zarządzania nim. System ten, nazwany popularnie trójpołówką, polegał na przyznaniu dla 1/3 floty połowiącej dotychczas dorsze indywidualnych kwot połowowych tych ryb, których wielkość – po uzgodnieniu ze środowiskiem rybackim – miała zapewnić opłacalność połowów. Pozostałe 2/3 floty musiało zrezygnować z połowów dorszy, a w zamian otrzymało rekompensaty finansowe, mogło także poławiać inne gatunki ryb. Podział floty nastąpił w drodze losowania i takie zasady mają obowiązywać przez 3 lata, w ciągu których każdego roku inna grupa rybaków otrzyma pozwolenie na połowy dorszy. Takie na razie rozwiązanie problemu połowów dorszy ma poprzedzać wprowadzenie docelowo systemu zbywalnych kwot połowowych.

Wspomniane rekompensaty finansowe dla rybaków za czasowe zaniechanie połowów dorszy będą wypłacane ze środków unijnego Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”. Program ten wraz z rozporządzeniami wykonawczymi został w 2009 r., z dużym opóźnieniem, zatwierdzony i wprowadzony w Polsce w życie. Dzięki temu możliwe będzie skorzystanie z olbrzymich środków przeznaczonych na restrukturyzację polskiego rybołówstwa, bowiem budżet Programu wynosi prawie 978,8 mln EUR i jest o 162% większy niż w Sektorowym Programie Operacyjnym „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”. Program obejmuje dostosowanie floty rybackiej, modernizację jednostek, portów i przystani rybackich, zakładów przetwórczych, akwakulturę, a także działania okołorybackie, w których dużą rolę do spełnienia będą miały samorządy lokalne we współpracy ze środowiskiem rybackim.

Uchwalona przez Sejm w grudniu 2008 r. nowa ustawa o organizacji rynku rybnego, nie została podpisana przez Prezydenta RP, który uznał, że jeden z artykułów ustawy nadmiernie ogranicza konstytucyjnie gwarantowaną swobodę działalności gospodarczej. Skierowana do Trybunału Konstytucyjnego nie doczekała się w 2009 r. rozstrzygnięcia, czy zapisane w niej rozwiązania są zgodne z Konstytucją RP.

Najważniejsze dane o gospodarce rybnej w 2009 r. przedstawiono syntetycznie w poniższej tabeli. Dla porównania pokazano w niej także dane z 2 lat poprzednich.

Podstawowe wyniki gospodarki rybnej w latach 2007 – 2009.

Wyszczególnienie	2007	2008	2009
POŁOWY (tys. ton)			
1. Połowy ogółem	133,4	126,2	212,1
w tym: dalekomorskie	25,6	31,5	80,7
bałtyckie	107,8	94,6	131,4
STAN FLOTY (na koniec roku)			
2. Liczba statków			
- flota dalekomorska ^{a/}	4	4	4
- flota kutrowa	212	197	161
- flota łodziowa	651	631	643
PRZETWÓRSTWO^{b/}			
3. Wielkość produkcji finalnej na lądzie (tys. ton)	349,8	371,5	380,0
4. Wartość produkcji finalnej na lądzie (mln zł) ^{c/}	4 246,3	4 374,3	4 500,0
HANDEL ZAGRANICZNY			
5. Import (tys. ton)	377,2	425,0	413,0
6. Eksport ogółem (tys. ton)	243,4	252,0	317,4
w tym: z lądu	194,2	199,7	198,5
z burt statków	49,2	52,3	118,9
7. Saldo obrotów (mln EUR)	- 34,1	- 40,6	+ 4,5
RYNEK			
8. Dostawy rynkowe (tys. ton) ^{c/}	286,5	303,6	292,6
9. Spożycie na 1 mieszkańca (kg)			
- relacja pełna	12,5	13,3	12,8
ZATRUDNIENIE (tys. osób)^{c/}			
10. Zatrudnienie ogółem	26,3	26,4	26,5 ^{d/}
w tym: połowy	3,0	2,7	2,5
przetwórstwo	17,5	18,1	18,4 ^{d/}
handel	5,8	5,6	5,6 ^{d/}
11. Zatrudnienie rybaków	2,8	2,7	2,5
w tym: w rybołówstwie dalekomorskim	0,2	0,2	0,2
w rybołówstwie bałtyckim	2,6	2,5	2,3

a/ Tylko wpisane do polskiego rejestru statków.

b/ Wyroby konsumpcyjne.

c/ Dane szacunkowe.

d/ Dane nieostateczne.

W 2009 r. zmiany wyników gospodarki rybnej miały różny przebieg. Połowy morskie znacznie wzrosły, zarówno bałtyckie, jak i dalekomorskie, łącznie aż o 86 tys. ton. W rybołówstwie dalekomorskim zintensyfikowano połowy na łowiskach afrykańskich, rozszerzono też eksploatację na rejon południowego Pacyfiku. Dzięki temu jego udział w połowach ogółem zwiększył się z 25% do 38%. Na Bałtyku wzrosły połowy wszystkich

głównych gatunków ryb, a najwięcej szprotów. Stało się tak mimo mniejszego o 24 jednostki stanu poławiającej tu floty.

Światowy kryzys gospodarczy, jaki objawił się w drugiej połowie 2008 r., nie zahamował rozwoju przetwórstwa rybnego w Polsce. W 2009 r. przybyło kilka zakładów przetwórczych, zwiększyła się łączna wielkość produkcji, wzrosły też przychody przetwórców ze sprzedaży wyrobów. Tempo tych zmian było już jednak wolniejsze niż w roku poprzednim. Finalna produkcja wyrobów konsumpcyjnych zwiększyła się szacunkowo o 2,3% i wyniosła około 380 tys. ton, a jej wartość wzrosła o 3%, do około 4,5 mld zł.

Całkowity import ryb i przetworów rybnych do Polski zmniejszył się o 12 tys. ton (2,8%) w stosunku do roku poprzedniego. W podobnym stopniu spadła również jego wartość. Natomiast całkowity eksport ryb i przetworów rybnych był wyższy o 65,4 tys. ton (26%) w wyniku znacznego wzrostu eksportu ryb z burt trawlerów dalekomorskich i kutrów bałtyckich, ale jego wartość wzrosła już tylko o 2,4%. Eksport bezpośredni ze statków stanowił w 2009 r. 37,5% eksportu ogółem pod względem ilości, natomiast w ujęciu wartościowym około 92% przypadało na eksport z lądu. W obrotach handlu zagranicznego osiągnięto w gospodarce rybnej 4,5 mld EUR nadwyżki.

Pogorszyło się zaopatrzenie rynku krajowego w produkty rybne, głównie wskutek dużego spadku popytu na importowaną pangę. Dostawy rynkowe zmniejszyły się o 3,6% i wyniosły szacunkowo 292,6 tys. ton, a średnie spożycie ryb na 1 mieszkańca (bez uwzględnienia połowów wędkarskich) w przeliczeniu na relację pełną (masę żywą ryb) obniżyło się o 0,5 kg. Szacowane łączne zatrudnienie w gospodarce rybnej było o 0,4% wyższe niż rok wcześniej, o czym zdecydował jego wzrost o 0,3 tys. osób w przetwórstwie rybnym. Natomiast o około 7% zmniejszyła się w 2009 r. łączna liczba rybaków.

1. Flota rybacka (tabele 1-5).

Na koniec 2009 r. flota rybacka wpisana do polskiego rejestru statków liczyła 808 jednostek o łącznym tonażu 38,2 tys. GT i mocy silników 90,8 tys. kW. Składała się ona z 4 trawlerów dalekomorskich (1 w sektorze publicznym i 3 w sektorze prywatnym), 161 kutrów bałtyckich i 643 łodzi motorowych i wiosłowych.

Flota dalekomorska sektora publicznego należała do jednego armatora – PPPiH „Dalmor”. Na rzecz polskiego rybołówstwa pracował 1 trawler-przetwórnia B-408 „Dalmor II”, który poławiał głównie kryle na Atlantyku antarktycznym, ale brał też udział w rozpoczętych w 2009 r. połowach na południowo-wschodnim Pacyfiku.

Pewne zmiany jakościowe zaszły w 2009 r. w dalekomorskiej flocie prywatnej. Należała ona do Północnoatlantyckiej Organizacji Producentów sp. z o.o. (PAOP) i tworzyły ją 3 trawlerzy: najpierw w pierwszym półroczu „Polonus”, „Alina” oraz „Anders Gdy 39”, który w końcu czerwca zakończył połowy, został wycofany z eksploatacji i wypisany z rejestru. W drugim półroczu został on zastąpiony przez trawler „Sirius Gdy 43”, siostrzaną jednostkę w stosunku do „Aliny”, o długości 105 m, zdolności zamrażania ponad 200 ton ryb na dobę i składowania do 2,5 tys. ton ryb, zbudowaną w 1993 r. w stoczni w Vigo w Hiszpanii. Po tej zmianie tonaż floty PAOP zwiększył się o 40 GT, a moc silników o 624 kW. Średni wiek trawlerów obniżył się natomiast o 0,7 lat. Poławiały one na północno-wschodnim Atlantyku („Polonus”), łowiskach afrykańskich („Alina”, „Anders”, „Sirius”) i na południowo-wschodnim Pacyfiku („Alina”, „Sirius”).

Stan floty kutrowej w 2009 r. zmniejszył się o 36 jednostek (18%). Łączny tonaż kutrów zmniejszył się o 18% (o 2,8 tys. GT), a moc silników o 16% (8,3 tys. kW). Flota kutrowa była niemal w całości eksploatowana przez armatorów prywatnych. Z przedsiębiorstw sektora publicznego własną działalność połowową na Bałtyku w 2009 r. prowadziło tylko PPiUR „Szkuner”, eksploatując 7 kutrów rufowych B-403/410 i B-280

W strukturze floty kutrowej nastąpiły spore zmiany. Najwięcej statków ubyło w najliczniejszej i najstarszej grupie kutrów 15-17,9 m, w której stan floty zmniejszył się o 16 jednostek (19%). O 9 jednostek zmniejszył się potencjał grupy kutrów 23-24,9 m (39%), o 5 jednostek (22%) kutrów 25-25,9 m, a o 4 jednostki kutrów 18-19,9 m (21%) i wśród kutrów 26 m i większych (14%). Natomiast o 2 jednostki (12%) zwiększyła się liczba kutrów 20-22,9 m. Redukcja floty przebiegała różnie w poszczególnych portach rybackich. Najwięcej, 15 kutrów ubyło we Władysławowie, 5 w Darłowie, a 4 w Łebie. W 4 portach stan zarejestrowanych kutrów zmniejszył się o 2 jednostki, w kolejnych 2 o 1 jednostkę, a w pozostałych 2 portach nie zmienił się.

Średni wiek kutrów na koniec 2009 r. zwiększył się o 0,5 roku i wynosił 40,3 lat. W poszczególnych grupach kutrów, jak i w poszczególnych portach ich rejestracji, zmiany tego wskaźnika były różne. Obniżył się tylko średni wiek kutrów 26 m i większych (o 0,5 roku) oraz wszystkich kutrów zarejestrowanych w Górkach Wschodnich, Gdyni, Łebie, Ustce i Darłowie o 0,1-0,6 roku, a w Świnoujściu o 1,8 lat. Najwięcej natomiast wzrósł średni wiek kutrów 20-22,9 m (o 3,3 lat) i wszystkich kutrów zarejestrowanych w Helu (o 1,7 lat) i Dziwnowie (o 1,6 lat).

Flota kutrowa jest więc ogólnie bardzo stara, choć wiek nie przesądza jeszcze o złym stanie technicznym kutrów. Wiele zaawansowanych wiekowo jednostek poddanych zostało

całkowitej modernizacji i są obecnie wyposażone w nowe silniki oraz nowoczesne urządzenia nawigacyjne i połowowe. Nie było już żadnego kutra, który miałby mniej niż 16 lat, a wieku 25 lat nie przekroczyły jeszcze 23 kutry. Kutrów starszych niż 25 lat było w 2009 r. aż 138 (86% stanu floty). Ponad połowa ogólnej liczby kutrów (63%) pływała dłużej niż 35 lat, a 67 jednostek (42%) ponad 45 lat. Najliczniejsza grupa jednostek rybackich - kutry 15-17,9 m (43% stanu floty), miały w 2009 r. średnio 49,7 lat. Z kolei najmłodszymi jednostkami we flocie bałtyckiej były kutry 26 m i większe, których średni wiek w 2009 r. sięgał 26,7 lat. Ponad połowa wszystkich kutrów (58%) zarejestrowana była w 3 portach: Władysławowie, Ustce i Kołobrzegu. Największą bazą było Władysławowo, gdzie stacjonowały 42 jednostki.

Flota łodziowa na koniec 2009 r. składała się z 643 łodzi motorowych i wiosłowych. Liczbę łodzi pomocniczych, które nie były wpisane do rejestru statków, szacuje się na około 130. W stosunku do roku poprzedniego stan floty łodziowej znajdującej się w rejestrze statków zwiększył się o 12 jednostek (2%), przy czym w grupie jednostek o długości poniżej 12 m liczba łodzi zwiększyła się o 14 (2%), a wśród jednostek 12-14,9 m zmniejszyła się o 2 (4%). Zdecydowaną większość (613 jednostek, tj. 95%) stanowiły łodzie motorowe. Moc ich silników wynosiła 29,9 tys. kW i była o 0,5 tys. kW (2%) niższa niż rok wcześniej. Dominującą grupą były łodzie w wieku do 25 lat (62%), a jednostek pływających dłużej niż 45 lat było 44 (7%). Średni wiek floty łodziowej na koniec 2009 r. wynosił 23,2 lat i był o 0,2 roku niższy niż rok wcześniej. Największą bazą floty łodziowej była Ustka, gdzie stacjonowało 48 jednostek.

2. Połowy (tabele 6-8).

W 2009 r. polskie połowy morskie wyniosły 212,1 tys. ton, czyli o 85,9 tys. ton więcej (68,1%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Połowy bałtyckie wzrosły o 36,7 tys. ton (38,8%) i wyniosły 131,4 tys. ton, a dalekomorskie były wyższe o 49,2 tys. ton (156,2%) i wyniosły 80,7 tys. ton.

Połowy dalekomorskie sektora publicznego koncentrowały się – jak w poprzednich latach - na Atlantyku antarktycznym i stanowiły 10,3% tych połowów ogółem. Wielkość połowów w tym rejonie była podobna jak rok wcześniej i wyniosła 8,3 tys. ton kryli. Statek PPPiH „Dalmor” włączył się także w niedużym stopniu do eksploatacji południowo-wschodniego Pacyfiku, gdzie złowił 323 tony ryb. Natomiast bardzo mocno, bo o 49 tys. ton (212,1%) wzrosły połowy dalekomorskie sektora prywatnego, a ich lokalizacja rozszerzyła się o intensywną eksploatację łowisk południowego Pacyfiku. Głównym rejonem połowów były jednak – podobnie jak rok wcześniej - łowiska środkowo-wschodniego Atlantyku, na

których 3 trawlerzy spółki PAOP złowiły 46,3 tys. ton różnych ryb pelagicznych (ostroboki, sardynele, sardynki, makrele i sardele), czyli 64,2% całkowitych połowów sektora. W porównaniu z rokiem poprzednim połowy w tym rejonie były wyższe o 28,6 tys. ton (161,6%). Na południowo-wschodnim Pacyfiku 2 trawlerzy PAOP odłowili 21,6 tys. ton ryb, głównie ostroboków chilijskich, co stanowiło 30% całości połowów spółki. Pozostała część połowów pochodziła z północno-wschodniego Atlantyku, ale w porównaniu z rokiem poprzednim były one tam niższe o 1,2 tys. ton. W 2009 r., podobnie jak rok wcześniej, sektor prywatny nie prowadził już połowów na północno-zachodnim Atlantyku.

W strukturze gatunkowej połowów dalekomorskich w 2009 r. dominowały ostroboki (57,4% całości, na które składało się 31,5% ostroboków z łowisk afrykańskich i 25,9% ostroboków chilijskich), a na drugim miejscu znajdowały się kryle (10,3%). Mniejszą rolę odgrywały sardynele (8,6%), sardynki (8,4%) i makrele (5,6%).

W rybołówstwie bałtyckim połowy wzrosły zarówno na kutrach, jak i na łodziach. Połowy kutrowe były wyższe o 33 tys. ton (40,3%), a łodziowe o 3,7 tys. ton (28,9%). Te drugie stanowiły 12,6% ogólnych połowów bałtyckich (13,5% w 2008 r.). Połowy wzrosły w 2 rejonach Bałtyku – na wschodnim wybrzeżu, za sprawą dużych połowów szprotów, aż o 32,1 tys. ton (90,9%) i na środkowym wybrzeżu o 6,5 tys. ton (14,7%), natomiast w rejonie zachodniego wybrzeża ogólne połowy spadły o 2 tys. ton (13,2%), przy czym połowy łodzi były tu nieco wyższe niż przed rokiem. Wschodnie wybrzeże było w 2009 r. głównym rejonem połowów na Bałtyku z udziałem 51,3% (przed rokiem 37,2%). Na środkowe wybrzeże przypadało 38,6% połowów ogółem, a na zachodnie 10,1% (rok wcześniej odpowiednio 46,7% i 16,1%). Łączne połowy na zalewach wzrosły o 0,7 tys. ton (25,9%), ale cały ten wzrost - za sprawą dużych połowów śledzi - odnosił się praktycznie do połowów na Zalewie Wiślanym. W rezultacie udział połowów z Zalewu Szczecińskiego zmniejszył się w 2009 r. do 51,8% (z 64,8% w 2008 r.), a największy udział miały w nich leszcze (38,7%), płocie (32,2%) i okonie (20,9%). Na Zalewie Wiślanym dominującym gatunkiem pozostawały śledzie, ale ich udział w 2009 r. znacznie wzrósł do 72,1% (49,6% w 2008 r.).

W strukturze gatunkowej połowów bałtyckich dominowały nadal szproty (64,4% udziału). Na kolejnych miejscach znajdowały się śledzie (17,1%), dorsze (8,5%) i stornie (7,3%). Połowy tych wszystkich głównych gatunków ryb były w 2009 r. wyższe niż przed rokiem: szprotów o 29,2 tys. ton (52,7%), śledzi o 5,5 tys. ton (32,4%), dorszy (oficjalnie raportowanych) o 1,1 tys. ton (10,9%) i storni o 0,5 tys. ton (5,8%). Połowy innych gatunków ryb również zwiększyły się łącznie o 14%. Wśród nich wzrosły połowy troci, łososi, węgorzy i leszczy, a spadły turbotów, płoci, okoni i sandaczy.

Kwoty połowowe przyznane Polsce na 2009 r. nie zostały przez naszych rybaków zrealizowane dla żadnego z limitowanych gatunków ryb, ale ich wykorzystanie było dużo lepsze niż w roku poprzednim. Zaznaczyć trzeba, że mówimy tu o oficjalnych statystykach dotyczących połowów poszczególnych gatunków ryb. Oficjalne połowy dorszy i łososi, określone na podstawie raportów rybaków, wskazują na wykorzystanie limitów odpowiednio w 99% i 51% (rok wcześniej 83,5% i 38%), przy czym kwota połowowa dorszy była niższa o 0,8 tys. ton, a łososi o 3,4 tys. sztuk (około 2 tony) niż w 2008 r. Limit połowowy na śledzie został wykorzystany w 57%, co oznaczało poprawę w stosunku do roku poprzedniego o 19%, przy czym wielkość kwoty połowowej w 2009 r. była o 5,2 tys. ton niższa w porównaniu z rokiem poprzednim. Kwota połowowa szprotów wykorzystana została w 72% (39% rok wcześniej), przy poziomie niższym o 24,1 tys. ton. Szacuje się, że na cele konsumpcyjne (konserwy, wędzenie) polskie przetwórstwo zagospodarowuje do 40 tys. ton szprotów, a pozostałą część przeznacza się na pasze, wyładowując je głównie w portach duńskich. W 2009 r. większość tych wyładunków odbywała się za pośrednictwem statków szwedzkich, na które przeładowywano szproty na morzu z kutrów polskich.

Połowy na Bałtyku i zalewach stanowiły w 2009 r. 62% ogólnych połowów (rok wcześniej 75%). Reszta przypadała na łowiska dalekomorskie, wśród których głównym rejonem był środkowo-wschodni Atlantyk z udziałem 21,8% połowów ogółem. W 2009 r. połowy sektora prywatnego wyniosły 72,1 tys. ton surowca, co stanowiło 89,3% ogólnych połowów dalekomorskich (przed rokiem 23,1 tys. ton i 73,3% udziału). Na Bałtyku sektor prywatny dominuje już od lat, a na niedużą skalę uczestniczy jeszcze przedsiębiorstwo sektora publicznego „Szkuner”. W 2009 r. kutry tego armatora złowiły 7,7 tys. ton ryb, czyli 5,9% ogólnych połowów bałtyckich (7,7% rok wcześniej). W porównaniu z rokiem poprzednim połowy bałtyckie sektora publicznego zwiększyły się o 0,4 tys. ton (5,5%).

Łącznie wśród złowionych przez polskie rybołówstwo ryb i organizmów morskich największy udział miały w 2009 r. szproty (39,9%), wyprzedzając ostroboki (21,8%), śledzie (10,6%), dorsze (5,8%) i stornie (4,5%). Pięć dominujących gatunków stanowiło razem 82,6% całkowitych połowów morskich.

3. Przetwórstwo (tabela 9).

W końcu 2009 r. w rejestrze Głównego Inspektoratu Weterynarii (GIW) znajdowało się 248 zakładów przetwórczych uprawnionych do handlu produktami rybnymi na obszarze UE, o 4 więcej niż przed rokiem ((7 zakładów wpisano do rejestru, a 3 wykreślono bądź zawiesiły działalność). Należały one do 240 przedsiębiorstw, z których 2 posiadały po

3 zakłady przetwórcze, a 4 miały po 2 zakłady (łącznie 6 spółek było właścicielami 14 przetwórní rybnych).

W regionie nadmorskim znajdowało się w sumie 145 zakładów z uprawnieniami do handlu z krajami UE (75 w województwie pomorskim i 70 w zachodniopomorskim), co stanowiło 58,5% wszystkich przetwórní w kraju. Na pozostałym obszarze kraju najwięcej takich zakładów było w województwach warmińsko-mazurskim (20), wielkopolskim (15), śląskim (12) oraz mazowieckim (11). Ani jednej przetwórní ryb z uprawnieniami do handlu na obszarze UE nie było w województwie opolskim.

W dalszym ciągu bardzo mocno zwiększała się liczba zakładów dopuszczonych do sprzedaży bezpośredniej tylko na rynki lokalne w kraju. W końcu 2009 r. w rejestrze GIW znajdowało się już 211 podmiotów gospodarczych, zatem w ciągu roku łączna liczba takich zakładów wzrosła o 100 (111 zakładów wpisano do rejestru, a 11 wykreślono). Najwięcej takich przedsiębiorstw było w województwie wielkopolskim (27), lubuskim (25), opolskim (21) i zachodniopomorskim (20). W 6 województwach było ich od 13 do 18, w 5 województwach od 2 do 10, natomiast ani jednego w województwie łódzkim. W rejestrze wyraźnie dominują gospodarstwa rybackie i firmy zajmujące się sprzedażą słodkowodnych ryb żywych i świeżych. Tylko niektóre z nich prowadzą wstępną obróbkę ryb. Szacuje się, że spośród wszystkich znajdujących się w tym rejestrze podmiotów gospodarczych, przetwórstwem ryb zajmuje się około 50 zakładów.

Na podstawie wielkości całkowitej produkcji wyrobów konsumpcyjnych dużych przetwórní rybnych, zatrudniających 50 pracowników i więcej można stwierdzić, że przetwórstwo rybne w Polsce w 2009 r. nadal się rozwijało. Ogólna produkcja dużych zakładów przetwórczych była o blisko 4% wyższa od produkcji tych zakładów w roku poprzednim i wyniosła 281,5 tys. ton. Nastąpiły jednak spore zmiany w wielkości produkcji poszczególnych grup wyrobów. Dla 4 z nich produkcja spadła, a dla 5 wzrosła. Ilościowo w największym stopniu zmniejszyła się produkcja marynat (o 7,5 tys. ton, tj. o 11,4%). Produkcja konserw i prezerw była niższa o 3,8 tys. ton, a filetów świeżych o 4,4 tys. ton. W tym drugim przypadku oznaczało to najwyższy spadek w ujęciu relatywnym (o 34,6%). Niższa o 0,6 tys. ton była też produkcja ryb solonych. W innych grupach wyrobów produkcja w 2009 r. była wyższa niż przed rokiem. Największy wzrost o 16 tys. ton (31,3%) nastąpił w produkcji ryb wędzonych. Znacznie, bo o 8,2 tys. ton zwiększyła się produkcja sałatek, paprykarzy i past rybnych, co w ujęciu relatywnym stanowiło blisko 30% wzrost. Wyższa o 1,2 tys. ton była też produkcja filetów mrożonych, a o 0,6-0,4 tys. ton ryb mrożonych oraz wyrobów kulinarnych i garmażeryjnych.

Skutkiem tych zmian były zmiany w strukturze produkcji dużych przetwórci rybnych. Dominującym wyrobem stały się w nich ryby wędzone z udziałem 23,8%, a marynaty spadły na drugie miejsce (20,7% udziału). W pierwszym przypadku nastąpił wzrost znaczenia w produkcji ogółem o 5 punktów procentowych (p.p.), a w drugim spadek o 3,5 p.p. Kolejne miejsca przypadły konserwom łącznie z przerwami (16,9% udziału) oraz grupie pozostałych wyrobów (13,4%). Znaczenie tej ostatniej w produkcji ogółem po raz kolejny wyraźnie wzrosło, tym razem o 2,5 p.p.

Trzeba podkreślić, że zakres miesięcznych sprawozdań o produkcji jest ograniczony do określonych głównych grup wyrobów i nie obejmuje niektórych mniej ważnych produktów. Dlatego wielkość produkcji dużych zakładów przetwórczych może być w rzeczywistości trochę wyższa.

Podana tu wielkość i struktura produkcji przetwórstwa rybnego w kraju została określona na podstawie miesięcznych sprawozdań o wielkości produkcji w przedsiębiorstwach zatrudniających 50 osób i więcej. Nie są to jeszcze dane ostateczne, a pełne zestawienie możliwe będzie w drugiej połowie roku, kiedy GUS opracuje roczne sprawozdania o wielkości produkcji wszystkich przetwórci rybnych zatrudniających co najmniej 10 osób. Wstępnie szacujemy, że w 2009 r. całkowita wielkość przetwórstwa rybnego w Polsce wyniosła około 380 tys. ton wyrobów konsumpcyjnych, co w porównaniu z rokiem poprzednim oznaczałoby wzrost o 2,3%. Natomiast wartość produkcji finalnej szacujemy na około 4,5 mld zł, co daje wzrost o około 3%.

4. Handel zagraniczny (tabele 10-11).

W 2009 r. całkowity import ryb i przetworów rybnych do Polski wyniósł 413 tys. ton, co oznaczało spadek o 12 tys. ton (2,8%) w stosunku do roku poprzedniego. W podobnym stopniu, bo o 3% (25,8 mln EUR), spadła również jego wartość. Dominującą rolę w imporcie odgrywały surowce i półprodukty rybne, przeznaczone głównie do dalszego przetwórstwa w kraju, a więc ryby mrożone oraz filety i mięso rybne. Łączne ich dostawy wyniosły 258,9 tys. ton i kosztowały 433,9 mln EUR, co stanowiło 62,7% całego importu pod względem ilości i 51,8% pod względem wartości. W porównaniu do roku poprzedniego import surowców rybnych spadł o 10,4 tys. ton (3,9%) i kosztował mniej o 20,5 mln EUR (4,5%). Trzeba jednak zwrócić uwagę, że o łącznym spadku importu surowców rybnych zdecydowały dużo niższe dostawy z zagranicy filetów i mięsa rybnego, natomiast dostawy ryb mrożonych ilościowo wzrosły, ale ich wartość była już niższa. Znaczny spadek importu

dotyczył również ryb przetworzonych i konserwowanych (głównie konserw i marynat), zmniejszył się również import owoców morza. Wzrosły natomiast zakupy za granicą innych grup wyrobów. Wśród nich szczególnie wyróżniał się import ryb świeżych, na który wydano o 9,7 mln EUR (3,6%) więcej niż przed rokiem i o 148,9 mln EUR więcej niż na zakup ryb mrożonych. W ujęciu relatywnym największą dynamiką wzrostu charakteryzował się jednak łączny import ryb wędzonych i solonych, który był o 50% większy pod względem wartości.

W strukturze gatunkowej importu nadal pod względem ilości dominowały śledzie (21,5% udziału) i łososi (21,3%). W porównaniu z rokiem poprzednim łososi kupiliśmy za granicą więcej o 12,1 tys. ton (16%), a śledzi o 8,1 tys. ton mniej. W ujęciu wartościowym łososi stanowiły 36,7% całego importu, a śledzie 12,4%. W 2009 r. załamał się popyt na pangę, której konsumpcja rosła w ostatnich latach najmocniej. Import tych ryb był o około 40% niższy.

Całkowity eksport ryb i przetworów rybnych, zrealizowany przez granice Polski i ujęty w dokumentach celnych SAD oraz bezpośrednio z burt trawlerów dalekomorskich i kutrów bałtyckich, który w SAD nie jest ujmowany, wyniósł w 2009 r. 317,4 tys. ton i był o 65,4 tys. ton (26%) wyższy niż w roku poprzednim. W znacznie mniejszym stopniu, bo tylko o 2,4% (19,4 mln EUR) wzrosła jego wartość. O tak wysokim wzroście ilościowym całego eksportu zadecydowała bardzo duża sprzedaż ryb bezpośrednio z burt statków, co nastąpiło w wyniku szybkiego rozwoju połowów dalekomorskich i znacznego wzrostu połowów szprotów paszowych na Bałtyku. Eksport z burt statków wyniósł w 2009 r. według wstępnych szacunków 118,9 tys. ton, co oznaczało, że stanowił 37,5% eksportu ogółem i wzrósł o 66,6 tys. ton (127,3%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Natomiast eksport z lądu zmniejszył się o 1,2 tys. ton (0,6%), ale dominuje on wyraźnie pod względem wartości. Eksport z burt statków nie odgrywa tu zbyt dużej roli, a jego udział w 2009 r. szacuje się na około 8%.

Największy wzrost ilościowy nastąpił w eksporcie ryb mrożonych oraz ryb świeżych, odpowiednio o 45,1 tys. ton i 20,1 tys. ton. W ślad za wzrostem ilościowym nastąpił także duży wzrost wartości eksportu ryb mrożonych o 35,5 mln EUR (105,7%). W strukturze wielkości eksportu główną pozycję nadal miały konserwy i marynaty (28,4%), a na drugie miejsce wysunęły się ryby mrożone (24,8%), natomiast w strukturze wartości eksportu dominującą pozycję z udziałem 33,4% zachowały ryby wędzone (i solone), wyprzedzając konserwy i marynaty (28,9%) oraz filety i mięso rybne (23,9%).

W strukturze gatunkowej całego eksportu pierwsze miejsce w 2009 r. przejęły szproty (17,7% udziału), których sprzedaliśmy za granicę o 23,2 tys. ton więcej w porównaniu

z rokiem poprzednim. Na drugie miejsce spadły śledzie, których sprzedaż za granicę zmniejszyła się o 8,8 tys. ton (15,8%), a na trzecim znalazły się ostroboki (14,5%). Natomiast największy udział w wartości całego eksportu miały łososie (42,5%), wyprzedzając śledzie (11%) i dorsze (7,7%). W eksporcie tych ostatnich odnotowano duże spadki - o 3,4 tys. ton i o 31,9 mln EUR (33%).

Poprawił się mocno w 2009 r. bilans handlu zagranicznego rybami i przetworami rybnymi i – co warte podkreślenia - po raz pierwszy od 10 lat całkowite wpływy z eksportu przewyższyły wydatki na import (o 4,5 mln EUR). Dodatkowo saldo wymiany handlowej w 2009 r. było o 45,1 mln EUR (110,1%) lepsze niż rok wcześniej.

5. Rynek.

Na rynku pierwszej sprzedaży ryb rola lokalnych centrów pierwszej sprzedaży ryb (LCPSR) w 4 głównych portach rybackich nadal była niewielka. Ich działalność była dość ograniczona i tylko w Kołobrzegu obroty były w miarę wysokie. Nie spełniała również swej roli aukcja rybna w Ustce, której obroty nie wystarczały na pokrycie kosztów funkcjonowania. Lokalne centra i aukcja nie przyciągały wielu rybaków, którzy wciąż znaczną część transakcji sprzedaży ryb woleli przeprowadzać w drodze bezpośrednich umów z różnymi odbiorcami. Powstała więc koncepcja by przekazać te podmioty w zarządzenie organizacjom producentów ryb, w drodze ich sprzedaży, wydzierżawienia bądź użyczenia w nieodpłatne użytkowanie. W listopadzie 2009 r. postąpiono tak w Darłowie, gdzie obiekt LCPSR został nieodpłatnie użyczony na 5 lat Krajowej Izbie Producentów Ryb w Ustce. Ta sama organizacja producencka jest też zainteresowana nieodpłatnym przejęciem aukcji rybnej w Ustce.

Nie było w 2009 r. większych zmian w handlu rybnym. Sieć handlowa należała w całości do sektora prywatnego, a ryby i przetwory rybne sprzedawano zarówno w sklepach specjalistycznych, nowoczesnych marketach, jak i w bardzo dużej ilości sklepów ogólnospożywczych. Znaczącą i coraz mocniejszą pozycję w handlu rybami miały zwłaszcza sieci dużych hipermarketów, będące dla innych podmiotów silną konkurencją cenową. Z drugiej strony nadal, zwłaszcza w mniejszych miastach, spotkać można było handel obwoźny i sprzedaż ryb wprost z samochodów lub prowizorycznych stoisk.

W 2009 r. średnie spożycie ryb, przetworów rybnych i owoców morza liczone w masie żywej wyniosło 13,18 kg na 1 mieszkańca i zmniejszyło się o 0,49 kg (3,6%)

w stosunku do roku poprzedniego.¹ Główną tego przyczyną był znaczny spadek spożycia ryb słodkowodnych o prawie 1 kg/osobę (25%), co spowodowane zostało załamaniem się popytu na pangę. Konsumpcja importowanej pangii i innych, poza karpiami i pstrągami, ryb słodkowodnych obniżyła się w ciągu roku z 3,15 kg do 2,13 kg/osobę, tj. o 32,4%. W strukturze spożycia dominowały ryby morskie (75,5%), a wśród nich mintaje (3,08 kg) i śledzie (2,48 kg). Dane te zawierają także połowy indywidualne wędkarzy, które w 2008 r. szacowano łącznie na 14,7 tys. ton, a w 2009 r. na 14,4 tys. ton. W przeliczeniu na 1 mieszkańca odpowiadało to spożyciu w wysokości odpowiednio 0,39 kg i 0,38 kg i stanowiło około 3% całkowitego spożycia ryb w Polsce. Bez tych połowów, czyli uwzględniając tylko ryby i przetwory rybne nabywane przez konsumentów w oficjalnej sieci ich sprzedaży, spożycie ryb w masie żywej na 1 mieszkańca kształtowało się w wysokości około 13,28 kg w 2008 r. i 12,80 kg w 2009 r. Zatem w 2009 r. spadło ono o 3,6%.

Całkowite dostawy na rynek krajowy, określone na podstawie wielkości średniego spożycia ryb na 1 mieszkańca (bez połowów wędkarskich), można szacować w latach 2008-2009 na około 303,6 tys. ton i 292,6 tys. ton w przeliczeniu na relację handlową (masę wszystkich produktów). Nastąpił więc w tym okresie spadek zaopatrzenia rynku o 11 tys. ton.

6. Zatrudnienie (tabele 12-13).

Nie mamy jeszcze danych o zatrudnieniu w przetwórstwie i handlu w sektorze prywatnym. Będą one osiągalne w GUS w drugiej połowie roku i wówczas można będzie dokładniej oszacować wielkość zatrudnienia. We wstępnym szacunku przyjęliśmy, że w przetwórstwie ryb nastąpił niewielki wzrost zatrudnienia, proporcjonalnie do szacowanego wzrostu wielkości produkcji wyrobów konsumpcyjnych, a w handlu rybnym pozostało ono bez zmian. Zmniejszyła się o 164 osoby (6,5%) łączna liczba rybaków pracujących na Bałtyku, bo zmniejszył się stan połowiącej tu floty kutrowej i łodziowej. Zmniejszyła się też o 20 osób (10,2%) liczba rybaków we flocie dalekomorskiej.

Całkowite zatrudnienie w gospodarce rybnej w 2009 r. szacujemy wstępnie na 26,5 tys. osób, co oznaczałoby niewielki wzrost o 0,1 tys. osób (0,4%) w stosunku do roku poprzedniego. Zmalało ono w rybołówstwie morskim o 0,2 tys. osób, wzrosło w przetwórstwie rybnym o 0,3 tys. osób i nie zmieniło się w handlu rybnym. Na rynku pracy w branży rybnej od kilku już lat występuje zdecydowana dominacja sektora prywatnego. Szacuje się, że w 2009 r. pracowało w nim 98,1% ogółu zatrudnionych.

---

¹ Rynek ryb – stan i perspektywy. Analizy rynkowe, nr 13. IERiGŻ, MIR, Warszawa, kwiecień 2010.

II. TABELE i RYSUNKI

Tabela 1

Flota rybacka w latach 2007-2009

Wyszczególnienie	2007				2008				2009			
	Liczba jednostek	Pojemność w tys. GT	Moc w tys. kW	Średni wiek	Liczba jednostek	Pojemność w tys. GT	Moc w tys. kW	Średni wiek	Liczba jednostek	Pojemność w tys. GT	Moc w tys. kW	Średni wiek
Flota ogółem	867	31,2	99,2	26,7	832	41,0	99,0	27,2	808	38,2	90,8	26,6
Państwowa flota dalekomorska	1	3,9	3,2	21,0	1	3,9	3,2	22,0	1	3,9	3,2	23,0
Prywatna flota dalekomorska	3	6,1	9,4	27,3	3	17,4	14,6	18,0	3	17,4	15,2	17,3
Flota kutrowa	212	17,1	55,2	38,9	197	15,7	50,8	39,8	161	12,9	42,5	40,3
Łodzie rybackie	651	4,1	31,4	22,7	631	4,0	30,4	23,4	643	4,1	29,9	23,2

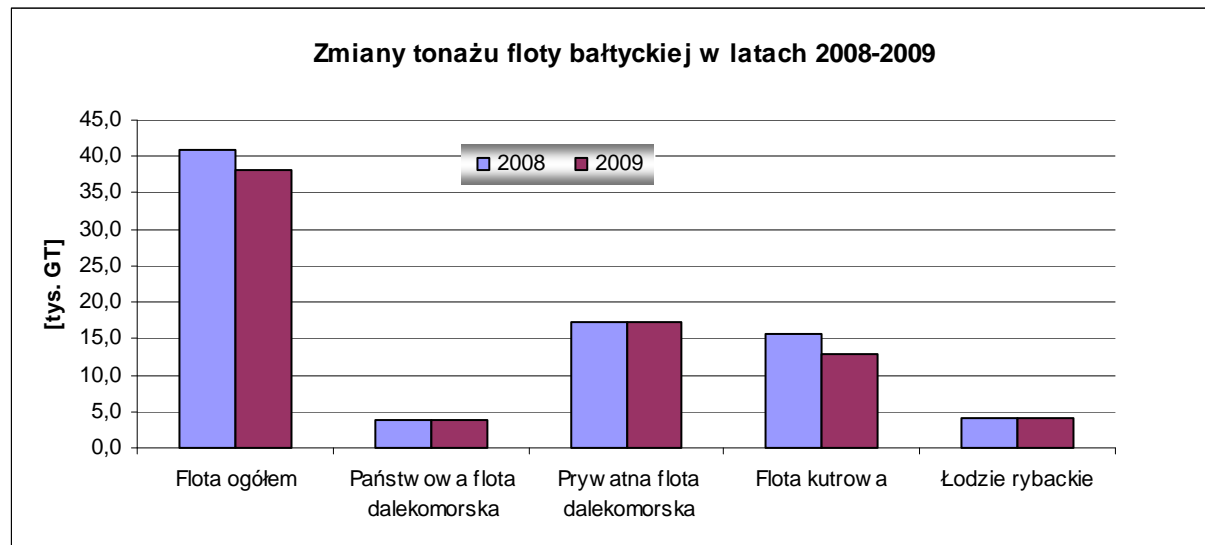

Tabela 2

Flota bałtycka według klas długości jednostek w latach 2007 - 2009

Klasy długości	2007				2008				2009			
	Liczba jednostek	GT	kW	Średni wiek	Liczba jednostek	GT	kW	Średni wiek	Liczba jednostek	GT	kW	Średni wiek
Łodzie <12 m	597	2 876	25 015	22,5	578	2 783	23 842	23,2	592	2 867	23 680	23,2
Łodzie 12-14,9 m	54	1 223	6 366	25,5	53	1 265	6 536	24,9	51	1 217	6 240	23,8
Kutry 15-17,9 m	90	3 225	13 632	48,2	86	3 088	13 066	49,1	70	2 515	11 192	49,7
Kutry 18-19,9 m	22	1 049	5 101	42,3	19	917	4 345	41,6	15	743	3 358	42,7
Kutry 20-22,9 m	17	1 239	4 805	27,6	17	1 238	4 858	29,9	19	1 297	5 353	33,2
Kutry 23-24,9 m	24	2 311	6 528	35,5	23	2 291	6 397	36,7	14	1 438	4 150	37,4
Kutry 25-25,9 m	25	3 404	9 991	29,0	23	3 131	9 165	29,7	18	2 510	7 322	30,3
Kutry 26 m i większe	34	5 899	15 147	27,5	29	5 051	12 959	27,2	25	4 384	11 096	26,7
Razem	863	21 226	86 585	26,7	828	19 764	81 167	27,3	804	16 971	72 390	26,7

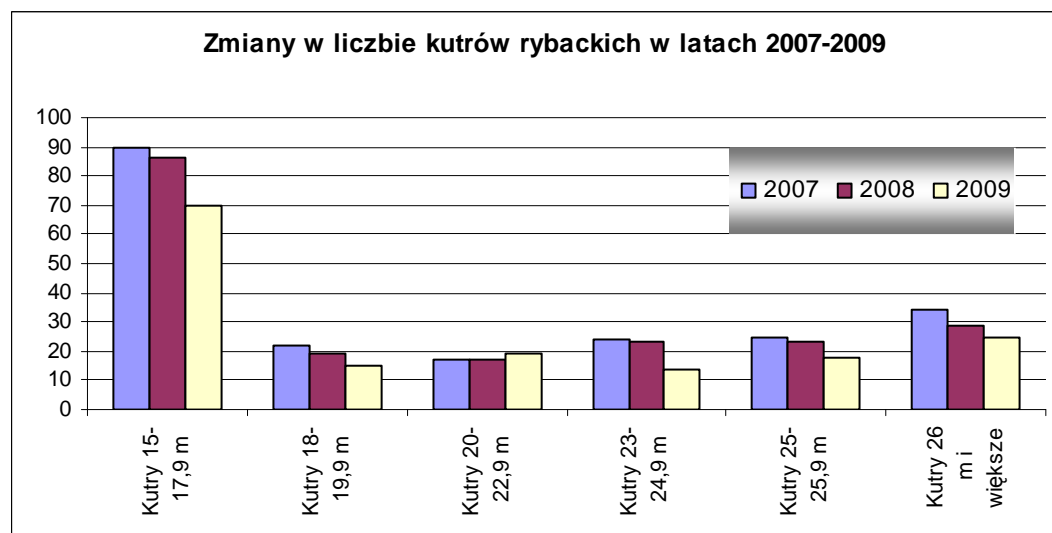
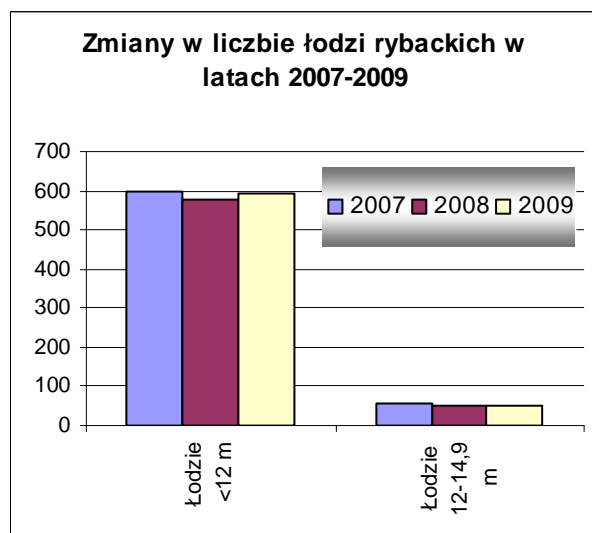

Tabela 3

Wiek floty bałtyckiej w 2009 r. według klas długości

Klasy długości	do 15 lat	16-25 lat	26-35 lat	36-45 lat	46 lat i więcej	Razem
Łodzie <12 m	186	177	108	88	33	592
Łodzie 12-14,9 m	28	5	3	4	11	51
Kutry 15-17,9 m				16	54	70
Kutry 18-19,9 m		2		6	7	15
Kutry 20-22,9 m		6	6	3	4	19
Kutry 23-24,9 m			6	8		14
Kutry 25-25,9 m		2	15		1	18
Kutry 26 m i większe		13	10	1	1	25
Razem	214	205	148	126	111	804

Struktura wiekowa floty bałtyckiej w 2009 r.

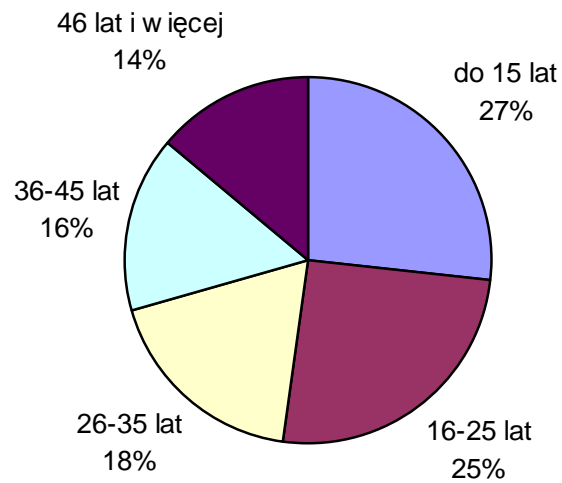

Tabela 4

Liczba, pojemność i moc floty kutrowej według portów rejestracji w latach 2007-2009

Port	2007				2008				2009			
	Liczba kutrów	GT	kW	Średni wiek	Liczba kutrów	GT	kW	Średni wiek	Liczba kutrów	GT	kW	Średni wiek
Gdańsk	5	436	1 397	29,8	5	436	1 397	30,8	4	341	1 116	31,5
Górki Wschodnie	4	142	787	48,8	3	134,0	666,0	49,3	2	100	466	49,0
Górki Zachodnie	4	145	1 052	47,3	4	145,0	1 052,0	48,3	4	145	1 052	49,3
Gdynia	11	1 219	3 107	33,5	5	866,0	1 871,0	27,6	3	547	1 192	27,0
Hel	12	1 434	4 445	33,8	11	1 297,0	4 025,0	35,3	9	1 010	3 185	37,0
Jastarnia	15	587	3 111	47,3	14	536,0	2 990,0	48,6	14	536	2 990	49,6
Władysławowo	55	4 817	15 502	36,2	57	4 900,0	15 863,5	36,8	42	3 457	11 736	37,3
Łeba	15	590	2 466	46,1	14	553,0	2 344,6	47,2	10	416	1 871	47,1
Ustka	29	1 754	5 721	40,5	29	1 817,1	5 721,0	41,5	28	1 997	5 863	41,3
Darłowo	18	904	2 997	44,0	17	809,0	2 740,0	45,7	12	631	2 133	45,5
Kołobrzeg	27	3 453	9 792	30,8	24	2 942,0	8 352,4	31,6	23	2 804	7 933	32,9
Mrzeżyno	1	44	221	56,0								
Dziwnów	9	834	2 380	43,4	9	825,0	2 273,0	45,0	7	684	1 996	46,6
Świnoujście	7	768	2 226	44,0	5	456	1 493	46,8	3	219	937	45,0
Razem	212	17 127	55 204	38,9	197	15 716	50 789	39,8	161	12 887	42 470	40,3

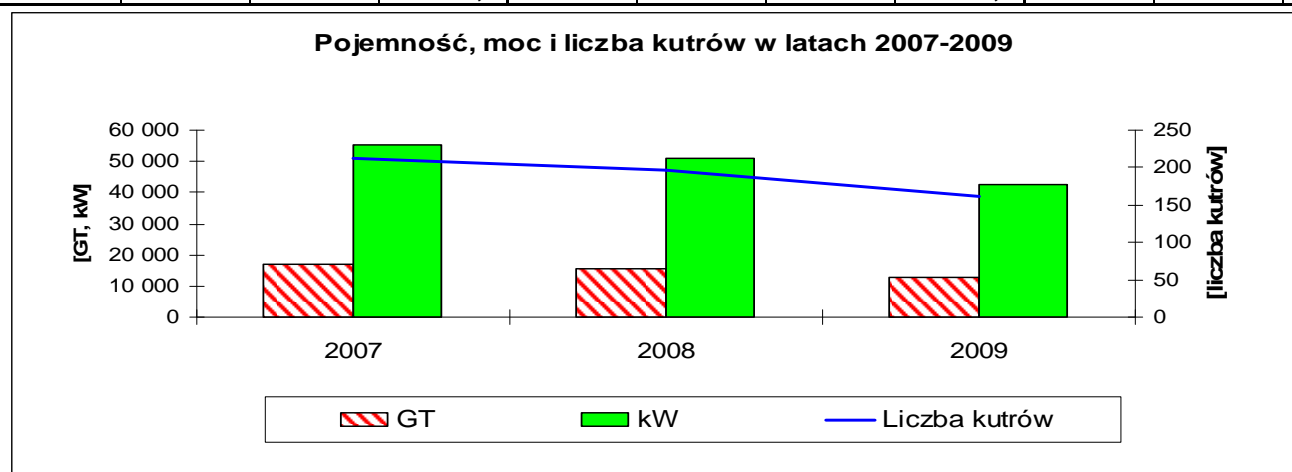
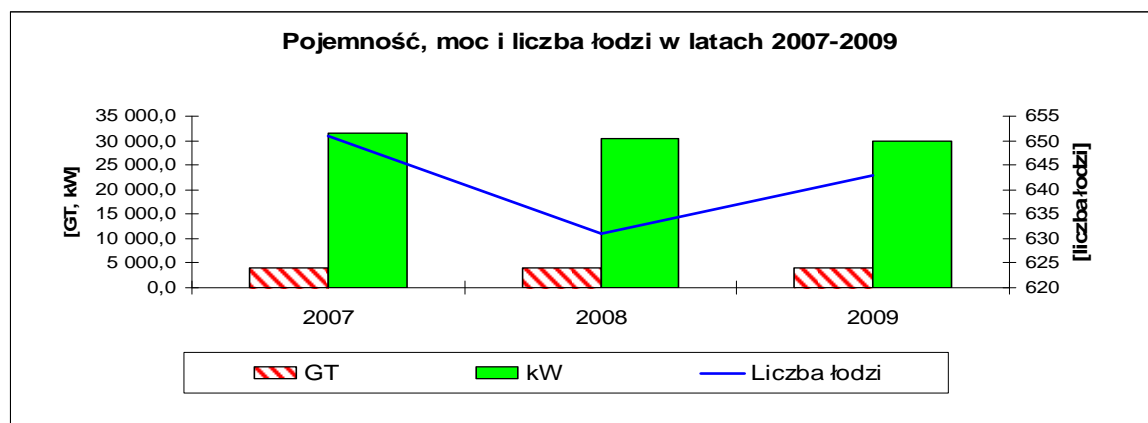

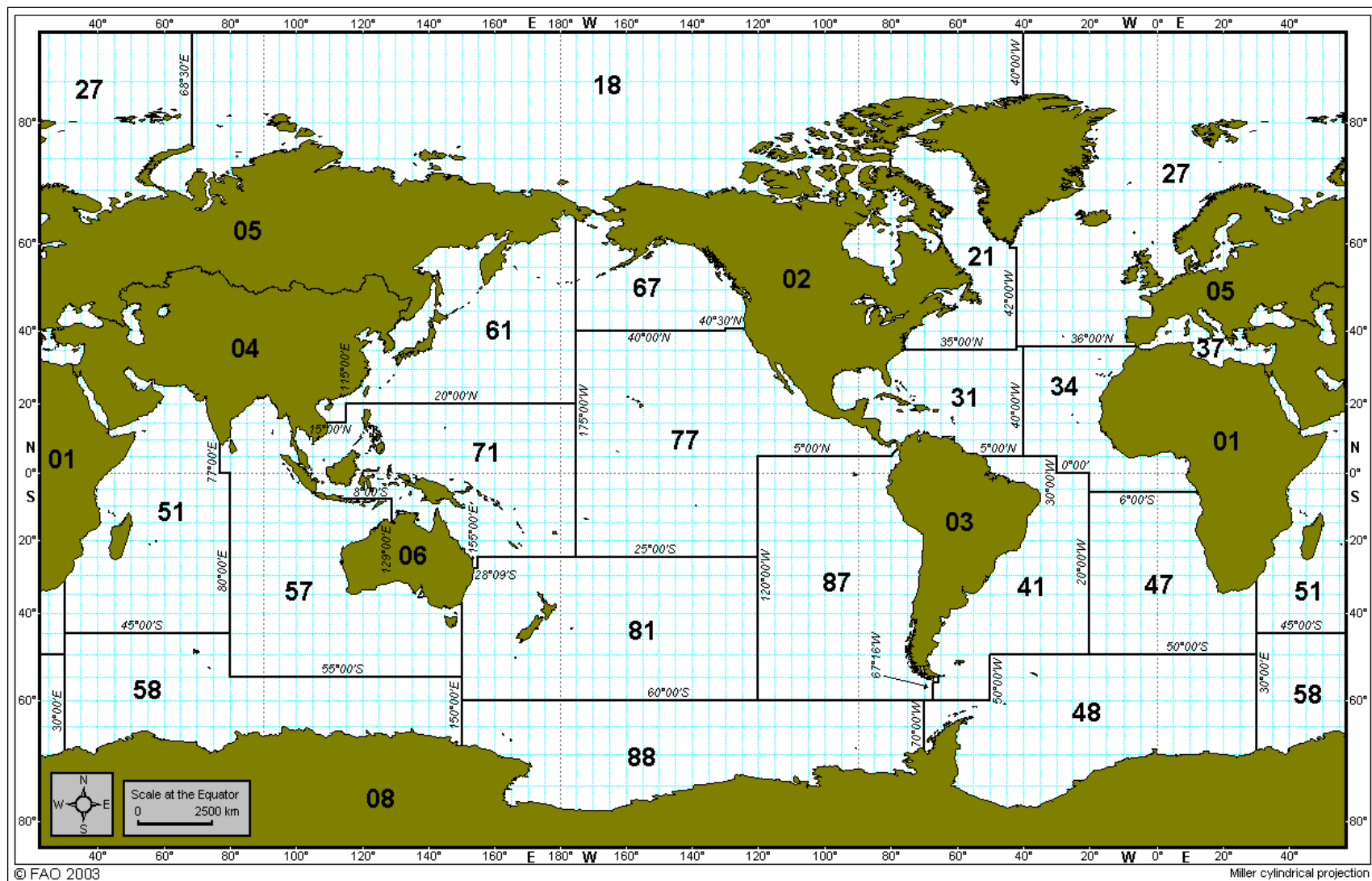
Tabela 5

Liczba, pojemność i moc floty łodziowej według portów rejestracji w latach 2007-2009

Port / przystań	2007				2008				2009			
	Liczba łodzi	GT	kW	Średni wiek	Liczba łodzi	GT	kW	Średni wiek	Liczba łodzi	GT	kW	Średni wiek
Ustka	55	793,9	4 770,6	30,7	52	732,3	4 295,9	32,9	48	664,22	3 827,9	33,1
Kołobrzeg	34	651,1	3 421,0	18,6	37	705,9	3 756,6	17,7	38	716,53	3 837,33	19,3
Jastarnia	35	125,6	767,3	29,6	34	122,7	746,0	30,6	34	141,08	803,25	30,5
Trzebież	36	115,7	903,2	18,8	35	112,9	869,4	19,5	34	109,82	845,9	20,1
Kuźnica	29	131,0	653,2	26,6	29	131,0	655,8	27,6	30	134,35	655,83	28,0
Łeba	21	144,6	994,7	20,2	22	148,2	1 072,9	20,6	23	156,22	1 079,4	21,8
Nowa Pasłęka	15	55,1	1 151,8	17,3	14	51,2	915,2	16,8	23	51,68	892,9	11,4
Świnoujście	25	231,8	1 850,5	16,4	23	227,9	1 736,2	18,8	23	234,73	1 774,86	20,2
Darłowo	22	184,8	1 550,4	28,5	22	209,7	1 575,4	29,3	21	183,22	1 366,8	28,2
Jarosławiec	21	84,6	728,5	24,2	19	79,3	679,0	26,4	19	79,34	679	27,4
Władysławowo	20	143,5	871,5	22,7	18	157,1	973,7	21,0	19	197,68	1 215,5	21,3
Unieście	11	79,2	588,5	20,3	12	81,9	620,0	21,3	14	105,11	669,6	21,6
Dziwnów	15	147,9	1 060,7	16,9	11	111,3	883,3	13,7	13	126,24	987,7	14,5
Chłopy	12	124,8	877,0	17,2	12	124,8	877,0	18,2	12	124,53	877	19,2
Wolin	13	49,9	329,6	16,4	11	39,8	250,2	17,5	12	41,69	271,4	19,3
Pozostałe	287	1 035,5	10 862,5	22,4	280	1 011,9	10 471,8	22,8	280	1 017,37	10 135,26	22,7
Razem	651	4 098,9	31 380,9	22,7	631	4 048,0	30 378,4	23,4	643	4 083,81	29 919,63	23,2

Międzynarodowy podział wód morskich na obszary (wg FAO)

Tabela 6

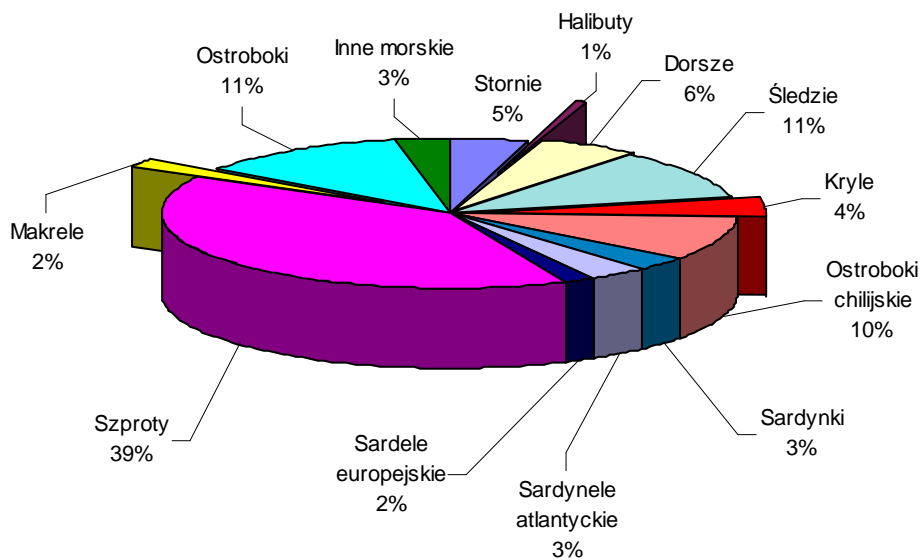
Łowice według obszarów morskich oraz ważniejszych gatunków ryb i innych organizmów morskich w latach 2007 - 2009 (t)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009	Bałtyk i zalewy	ATLANTYK ^{1/}				Ogółem Atlantyk	Pacyfik Południowo-wschodni
					Północno-wschodni	Północno-zachodni	Środkowo-wschodni	Atlantyk antarktyczny		
					27(IIIId)	21	34	48		
OGÓŁEM - 2007	133379,4			107789,6	17222,5	505,7		7861,6	25589,8	
OGÓŁEM - 2008		126150,2		94623,0	5424,8		17708,8	8393,6	31527,2	
OGÓŁEM - 2009			212115,7	131367,0	4254,2		46287,4	8304,1	58845,7	21903,0
Węgorze	48,7	48,7	50,6	50,6						
Łososie	91,0	43,2	49,5	49,5						
Trocie	487,8	128,3	364,5	364,5						
Pstrągi tęczowe	0,4	0,2	1,2	1,2						
Stornie	10698,5	9119,3	9652,7	9652,7						
Gładzice	59,9	29,3	42,6	42,6						
Turboty	91,1	110,9	103,3	103,3						
Belony	50,4	24,1	12,4	12,4						
Dorsze	11789,3	12179,9	12368,6	11176,0	1192,6				1192,6	
Czarniaki	1535,6	1477,4	1019,0		1019,0				1019,0	
Halibuty	1401,0	1565,6	1193,9		1193,9				1193,9	
Śledzie	25241,0	17031,5	22528,4	22528,4						
Szproty	60145,7	55422,1	84625,3	84625,3						
Buławiki	1,1	4,6	0,3		0,3				0,3	
Błękitki	7572,7									
Karmazyny mentela	1981,2	229,5	515,6		515,6				515,6	
Kryle	7861,6	8393,3	8304,1					8304,1	8304,1	
Krewetki	247,2									
Makrele	977,6	1742,2	3576,7	0,2			3576,5		3576,5	
Makrele kolas			920,6							920,6
Pelamidy			23,3				23,3		23,3	
Morszczuki senegalskie			56,0				56,0		56,0	
Płocie	1095,9	939,6	758,4	758,4						
Leszcze	681,5	566,2	843,1	843,1						
Okonie	855,5	737,3	690,9	690,9						
Sandacze	286,6	190,0	188,5	188,5						
Ciosy	7,3	18,4	24,1	24,1						
Krąpie	22,8	26,4	36,2	36,2						
Sieje	18,7	12,1	19,3	19,3						
Miętusy	10,6	12,1	8,7	8,7						
Węgorzyce	3,0	0,7	0,2	0,2						
Szczupaki	8,1	9,5	6,0	6,0						
Stynki	0,6	0,8	2,0	2,0						
Sardynele atlantyckie		620,9	6959,2				6959,2		6959,2	
Sardele europejskie		611,6	3441,3				3441,3		3441,3	
Witlinki	35,3	13,8	141,5	141,5						
Motele	0,1									
Dobijaki	1,2	0,4	0,5	0,5						
Sardynki		3012,1	6773,6				6773,6		6773,6	
Ostroboki		11724,3	25391,4				25391,4		25391,4	
Ostroboki chilijskie			20896,9							20896,9
Plamiaki	31,1	54,9	316,8		316,8				316,8	
Zębacze	5,5	0,2	15,9		15,9				15,9	
Brama japońska			101,1				28,9		28,9	72,2
Inne	33,8	48,8	91,5	40,9	0,1		37,2		37,3	13,3

1/ Numery obszarów według klasyfikacji FAO i ICES

Źródło: MRiRW Departament Rybołówstwa

Połowory wg ważniejszych gatunków ryb i organizmów morskich w 2009 r.

Połowory ryb i innych organizmów morskich wg obszarów morskich w 2009 r.

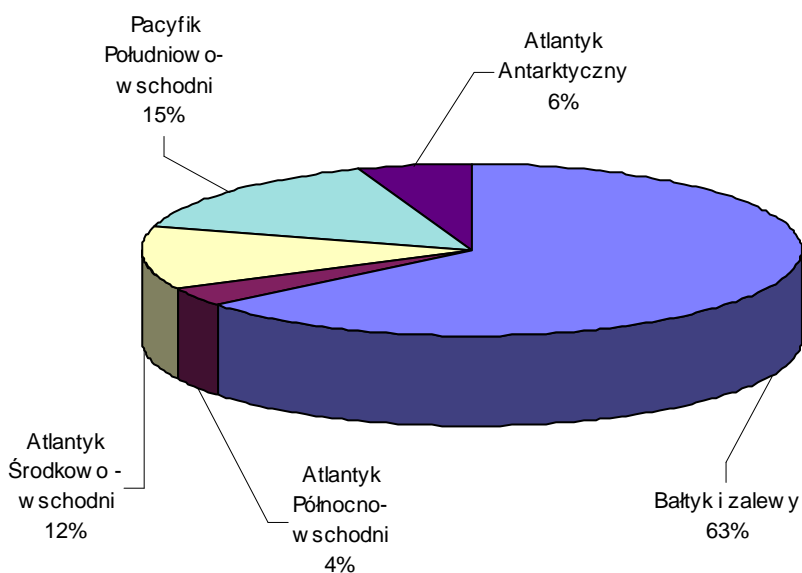

Tabela 7

Łowcy na Bałtyku według podobszarów ICES i gatunków z podziałem na kutry i łodzie
w 2009 r. (t)

Wyszczególnienie	Ogółem	Razem		BAŁTYK					
				Rejon 24		Rejon 25		Rejon 26	
		kutry	łodzie	kutry	łodzie	kutry	łodzie	kutry	łodzie
Dorsze	11176,0	6011,2	5164,8	146,6	384,3	3043,4	3590,7	2821,2	1189,8
Śledzie	22528,4	19920,3	2608,1	4530,8	996,2	11159,9	304,8	4229,6	1307,1
Szproty	84625,3	84570,1	55,2	2458,3	4,2	26556,6	51,0	55555,2	0,0
Łososie	49,5	36,1	13,4	0,0	0,2	7,1	1,6	29,0	11,6
Trocie wędrowne	364,5	244,1	120,4	0,0	8,6	45,6	42,3	198,5	69,5
Pstrągi tęczowe	1,2	0,6	0,6	0,0	0,0	0,2	0,0	0,4	0,6
Węgorze	50,6		50,6		32,5		3,4		14,7
Turboty	103,3	25,0	78,3	6,8	41,0	15,0	29,5	3,2	7,8
Stornie	9652,7	3819,3	5833,4	766,6	1612,5	2447,4	3350,7	605,3	870,2
Gładzice	42,6	31,2	11,4	12,8	2,4	18,4	8,6	0,0	0,4
Sandacze	188,5	3,6	184,9	3,6	68,0	0,0	18,3	0,0	98,6
Okonie	690,9	45,9	645,0	45,9	542,7	0,0	7,5	0,0	94,8
Płocie	758,4	0,7	757,7	0,7	623,8	0,0	4,6	0,0	129,3
Leszcze	843,1		843,1		728,4		6,6		108,1
Ciosy	24,1		24,1						24,1
Krapie	36,2		36,2		21,0				15,2
Sieje	19,3	0,6	18,7	0,6	17,6		0,6		0,5
Miętusy	8,7		8,7		8,4				0,3
Stynki	2,0		2,0						2,0
Karasje	15,3		15,3		0,1				15,2
Babkowate	0,3		0,3						0,3
Szczupaki	6,0		6,0		5,7				0,3
Liny	10,9		10,9		10,1				0,8
Węgorzyce	0,2		0,2						0,2
Belony	12,4		12,4		2,8		0,5		9,1
Bolenie	4,6		4,6		4,6				
Witlinki	141,5	141,5		139,5		2,0			
Inne	10,5	0,1	10,4	0,1	8,0		0,6		1,8
OGÓŁEM:	131367,0	114850,3	16516,7	8112,3	5123,1	43295,6	7421,3	63442,4	3972,3

Tabela 8

Połowy łodziowe na zalewach według gatunków ryb w 2009 r. (t)

Wyszczególnienie	Ogółem	Zalew Szczeciński	Zalew Wiślany
Śledzie	1 244,0	1,8	1242,2
Stornie	19,8	0,6	19,2
Węgorze	37,2	28,1	9,1
Sandacze	116,0	41,2	74,8
Okonie	470,0	388,0	82,0
Płocie	728,4	599,4	129,0
Leszcze	824,5	718,6	105,9
Miętusy	8,7	8,4	0,3
Szczupaki	5,9	5,7	0,2
Sieje	15,6	15,6	
Liny	10,9	10,1	0,8
Karasje	15,2	0,1	15,1
Ciosy	24,1		24,1
Stynki	2,0		2,0
Krapie	36,2	21,0	15,2
Karpie	0,0		
Sumy	2,1	2,1	
Jazgarze	0,8	0,7	0,1
Bolenie	4,6	4,6	
Babkowate	0,3		0,3
Łososie	0,5		0,5
Troć wędrowna	6,8	5,6	1,2
Inne	6,4	5,2	1,2
OGÓŁEM:	3 580,0	1 856,8	1 723,2

Tabela 9

**Wielkość i struktura produkcji przetwórstwa rybnego według grup wyrobów
w zakładach przetwórczych zatrudniających 50 i więcej osób
w latach 2008-2009 (tony)^{a/}**

Wyszczególnienie	2008	2009	Struktura (%)		Wskaźnik 2009/2008
			2008	2009	
1. Ryby mrożone	14 499	15 138	5,3	5,4	104,4
- ryby słodkowodne	455	260	0,2	0,1	57,1
- ryby morskie	9 611	8 571	3,5	3,1	89,2
- mięso z ryb morskich	4 433	6 307	1,6	2,2	142,3
2. Filety świeże	12 771	8 357	4,7	3,0	65,4
- z ryb słodkowodnych	.	.	-	-	-
- z ryb morskich	12 771	8 357	4,7	3,0	65,4
3. Filety mrożone	23 470	24 719	8,6	8,8	105,3
- z ryb słodkowodnych	.	.	-	-	-
- z ryb morskich	23 470	24 719	8,6	8,8	105,3
4. Ryby solone	14 808	14 172	5,5	5,0	95,7
- ryby	4 604	3 806	1,7	1,3	82,7
- filety	10 204	10 366	3,8	3,7	101,6
5. Ryby wędzone	51 067	67 064	18,8	23,8	131,3
- z łososi	27 248	39 877	10,0	14,2	146,3
- ze śledzi	609	798	0,2	0,3	131,0
- z pozostałych ryb	23 210	26 389	8,6	9,4	113,7
6. Ryby przetworzone lub zakonserwowane	125 287	114 334	46,2	40,6	91,3
- konserwy i prezerwy ^{b/}	51 542	47 691	19,0	16,9	92,5
- marynaty ^{b/}	65 680	58 195	24,2	20,7	88,6
- wyroby kulinarne i garmaż. ^{b/}	8 065	8 448	3,0	3,0	104,7
7. Pozostałe wyroby ^{c/}	29 474	37 714	10,9	13,4	128,0
OGÓŁEM	271 376	281 498	100,0	100,0	103,7

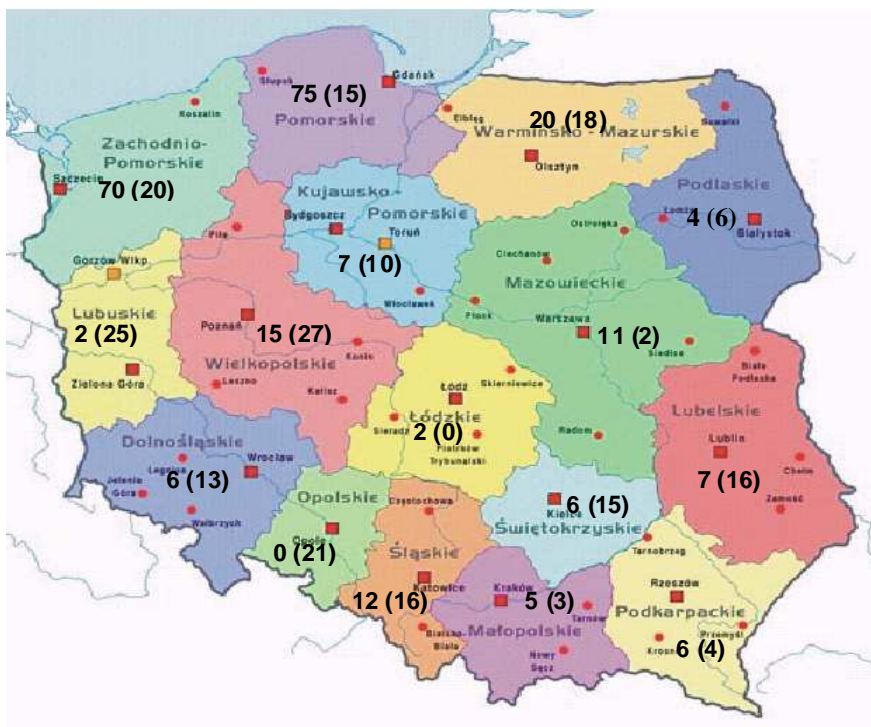
a/ Wyroby konsumpcyjne.

b/ Szacunek.

c/ Sałatki, paprykarze, pasty i pasztety z ryb.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie materiałów GUS o produkcji podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących wynosiła 50 i więcej osób.

Rozmieszczenie zakładów przetwórstwa rybnego posiadających uprawnienia do handlu na rynku UE oraz uprawnionych do sprzedaży bezpośredniej w kraju (w nawiasie). Stan na koniec 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIW.

Tabela 10**Import ryb i przetworów rybnych według grup towarowych i głównych gatunków w latach 2008-2009.**

Grupy towarowe	2008		2009		2009/2008	
	tys. ton	mln. EUR	tys. ton	mln. EUR	tys. ton	mln. EUR
Ryby żywe	1,9	6,5	2,1	6,7	11%	3%
Ryby świeże	84,1	266,2	88,6	275,9	5%	4%
Ryby mrożone	77,7	134,9	81,2	127,0	5%	-6%
Filety, mięso rybne	191,6	319,5	177,7	306,9	-7%	-4%
Ryby wędzone, solone, suszone	1,9	7,4	2,5	11,1	32%	50%
Ryby przetworzone i konserwowane	45,2	89,7	35,2	72,4	-12%	-19%
Owoce morza świeże i mrożone	6,3	21,2	5,8	16,4	-8%	-23%
Owoce morza przetworzone	1,6	7,2	1,5	6,6	-6%	-8%
Mączka, trawy, odpadki	14,6	11,0	18,4	14,8	26%	35%
Razem	425,0	863,6	413,0	837,8	-3%	-3%
Główne gatunki						
Śledzie	97,0	115,6	88,9	104,1	-8%	-10%
Łososie	75,8	264,6	87,9	307,8	16%	16%
Pangi	44,5	72,0	27,9	41,7	-37%	-42%
Makrele	36,1	41,4	33,2	36,4	-8%	-12%
Mintaje	38,3	61,2	35,1	61,3	-8%	0%
Dorsze	23,2	67,3	25,5	51,6	10%	-23%
Tuńczyki	12,2	31,5	8,6	22,0	-29%	-30%

Źródło: Rynek ryb – stan i perspektywy. Analizy rynkowe, nr 13.IERiGŻ, MIR, Warszawa, kwiecień 2010.

Tabela 11**Eksport ryb i przetworów rybnych według grup towarowych i głównych gatunków w latach 2008-2009.**

Grupy towarowe	2008		2009		2009/2008	
	tys. ton	mln. EUR	tys. ton	mln. EUR	tys. ton	mln. EUR
Ryby żywe	1,0	2,9	1,2	4,0	20%	38%
Ryby świeże	28,3	9,6	48,4	10,1	71%	5%
Ryby mrożone	33,6	33,6	78,7	69,1	134%	106%
Filety, mięso rybne	43,0	192,4	45,7	201,7	6%	5%
Ryby wędzone, solone, suszone	31,9	304,7	31,1	289,1	-2%	-5%
Ryby przetworzone i konserwowane	90,9	250,7	90,2	243,5	-1%	-3%
Owoce morza świeże i mrożone	6,6	5,7	7,1	7,5	8%	32%
Owoce morza przetworzone	2,2	20,2	2,1	14,4	-5%	-29%
Mączka, trawy, odpadki	14,6	3,2	12,8	3,0	-12%	-6%
Razem	252,0	823,0	317,4	842,4	26%	2%
Główne gatunki						
Śledzie	55,6	110,4	46,8	92,3	-16%	-16%
Łososie	40,2	354,2	40,8	357,7	2%	1%
Szproty	32,9	17,3	56,1	21,5	71%	24%
Dorsze	18,3	96,8	14,9	64,9	-19%	-33%
Ostroboki	11,7	11,9	46,1	46,1	294%	287%
Pstrągi	4,5	33,5	4,4	32,4	-2%	-3%

Źródło: Rynek ryb – stan i perspektywy. Analizy rynkowe, nr 13.IERiGŻ, MIR, Warszawa, kwiecień 2010.

Tabela 12

**Przeciętna liczba zatrudnionych w gospodarce rybnej
w latach 2008 – 2009 (tys. osób).**

Wyszczególnienie	2008	2009	Wskaźnik 2009/2008
Rybołówstwo morskie	2,7	2,5	92,6
w tym: rybacy	2,7	2,5	92,6
Przetwórstwo ryb	18,1	18,4 ^{a/}	101,7
Handel	5,6	5,6 ^{a/}	100,0
O g ó ł e m	26,4	26,5^{a/}	100,4

^{a/} Dane nieostateczne.

Tabela 13

Przeciętna liczba zatrudnionych rybaków w latach 2008– 2009.

Wyszczególnienie	2008			2009		
	Sektor publiczny	Sektor prywatny ^{a/}	Razem	Sektor publiczny	Sektor prywatny ^{a/}	Razem
Rybołówstwo dalekomorskie	140	57	197	112	65	177
Rybołówstwo bałtyckie	50	2 461	2 511	51	2 296	2 347
O g ó ł e m	190	2 518	2 708	163	2 361	2 524

^{a/} Dane szacunkowe.